

AYKIRI BİR YAZI: ÜCRETLER DAİMA OLMASI GEREKEN DÜZEYDEDİR

9 Aralık 2024

Yıldırım Koç

12 Eylül 1980 darbesi sonrasında özellikle 1983 yılından itibaren işçilerin gerçek ücretleri hızla düşmeye başladı. 1980 yılındaki ücret düzeyi 100 kabul edilirse, 1988 yılına gelindiğinde bu düzey yaklaşık 36'ya düşmüştü.

Günümüzdeki Birleşik Metal-İş Sendikası, 4-5 Eylül 1993 tarihinde bağımsız Otomobil-İş Sendikası ile DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası'nın birleşmesiyle oluştu.

39 yıl önce, Otomobil-İş Sendikası Gazetesi'nin 20 Ağustos 1985 tarihli 10. sayısında bir sayfalık bir yazım yayımlandı. Yazının başlığı, "Ücretler Daima Olmaları Gereken Düzeydedir" idi. Yazım şöyle bitiyordu:

"Ücretler, asgari biyolojik bir düzeyin üstünde; ekonomik, toplumsal ve siyasal birçok etmenin karmaşık bir sonucu olarak belirli bir düzeyde oluşur. Bu şartları işçiler lehine değiştirdiğiniz ölçüde ücretleri artırırsınız. Bu şartları işçiler lehine köklü bir biçimde değiştirmek ise uzun vadeli çabaları ve ücretlilerin mümkün olduğunca geniş kesimlerinin güçbirliğini gerektirir. Bu nedenle, ücret konusunu ne kadar kısıtlı bir çerçevede düşünür ve çabanızı bu kısıtlı çerçeveye sınırlarsanız, ücret düzeyiniz o denli düşük olur. İşçinin dünyası kendisiyse, sefalete ya da işverenin 'merhametine' mahkumdur. İşçilerin dünyaları yalnızca kendi işyerlerindeki işçilerse, durumları biraz daha iyidir. Bu çerçeveyi genişletin. Bir işkolundaki işçileri, bir bölgedeki işçileri, bir ülkedeki işçileri ve daha ötesini düşünün. Ve bütün bunları ekonomik, toplumsal ve siyasal ilişkiler bütünlüğü içinde değerlendirin. Ücretleri çok yukarılara çıkarabilirsiniz. Bunun gereklerini yerine getirmek, maliyetini ödemek koşuluyla tabii. Çünkü ücretler daima olmaları gereken düzeydedir."

Daha önce de yazdığım gibi, 39 yıl önce yayımlanmış yazımdaki bu değerlendirmeyi bugün de savunuyorum.

Ücretler, bazı kuruluşların hazırladıkları "açlık sınırı" ve "yoksulluk sınırı" verilerine göre belirlenmez. Dini metinlerde ücret konusunda getirilen düzenlemeler de ücretlerin belirlenmesinde önemli değildir. Örneğin, İncil'de Yasa'nın Tekrarı (Tesniye) 24:14-15 bölümünde şu ifadeler vardır: "14. Yoksul ve muhtaç bir işçiyi, ister soydaşın ister ülkenin herhangi bir kasabasında yaşayan bir yabancı olsun, ezmeyeceksin. 15. Ücretini her gün, gün batmadan önce öde; çünkü yoksuldur, buna ihtiyacı vardır. Yoksa sana karşı RAB'be yakarır ve sen günah işlemiş olursun."

Kapitalizmde ücretler, asgari biyolojik sınırın ötesinde, çok karmaşık toplumsal, ekonomik ve siyasal etmenlere bağlı olarak belirlenir. Ancak en önemli etmen, işçi ve işveren taraflarının karşılıklı gücüdür. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde, bu ilişki çok sert biçimler alabilir. Hiçbir işveren, işçinin ücretini, işçinin "hakkı" kabul ettiği hayat standardını esas alarak belirlemez. Haklı olarak, önce kendi çıkarlarını düşünür; işletmesinin ayakta kalabilmesi ve kârını mümkün olduğunca artırabilmesi birinci amaçtır. İşçi de, haklı olarak, daha iyi çalışma ve yaşama koşullarının peşindedir. Bu ilişkide, karşılıklı güçler önemlidir; hak, adalet, acıma, vb. anlayışlar etkili değildir.

İşçiler, ekonomik büyüme ve ekonomik kriz dönemlerine ve işyerinin durumuna göre, demokratik hak ve özgürlüklerini kullanarak, işvereni ne kadar zorlarsa o kadar yüksek

cret alır. Kapitalizmde kimse kimseye acımaz, kimse kimsenin gözünün yaşına bakmaz. Hele işsizlik artıyor, istenen nitelikte işçi bulunabiliyorsa.

Süleyman Demirel'in ifadesiyle, ne kadar ekmek, o kadar köfte. Ne kadar gç, o kadar hak.

Günümüzde gündemdeki konu, asgari cret.

Asgari cret, asgari ücret komisyonundaki konuşmalarla belirlenmez. Asgari cret komisyonunda işçi temsilcileri ağızlarıyla kuş tutsalar, çok inandırıcı biçimde durumlarını anlatıp ağılayıp sızlansalar, ricalarda bulunsalar, taleplerinin haklılığını kanıtlayacak belgeler sunsalar, başka ülkelerdeki asgari ücret verilerini gösterseler, vb. hiçbir işe yaramaz. Asgari cretli milyonlarca işçi ve asgari ücretin artmasından yarar sağılayacak milyonlarca ücretli eğer haklarını korumak için demokratik yol ve yöntemlerle harekete geçmiyorsa veya geçemiyorsa, iş olacağına varır. Asgari ücretin olması gereken düzey düşüktür ve o düzeyde belirlenir.

Toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde de aynı yöntem geçerlidir. İşçileri ve sendikaları temsil eden kişilerin kişisel yetenekleri müzakere sürecini belirli bir ölçüde etkileyebilir. Ancak, belirleyici olan, işçilerin ve sendikaların etkin gücüdür.

Ücretler daima olmaları gereken düzeydedir. Bedelini derseniz, olmaları gereken düzey yükselir. Bedel ödemeyi göze alamazsanız, olmaları gereken düzey düşer. Ağılamanın, sızlanmanın, "bilimsel" raporlar ve veriler sunmanın, hak ve adaletten söz etmenin hiçbir yararı yoktur.